

**CULTURĂ ȘI EVOLUȚIE ÎN ISTORIA
LIMBII ROMÂNE (PRIMELE GAZETE
ROMÂNEȘTI ȘI PROBLEMA
ORTOGRAFIEI)**

Valerica DRAICA¹

Dumitru DRAICA²

Abstract

În cultura secolului al XIX-lea, și la noi în țară, problema limbii era una dintre cele mai dezbătute, în această privință un rol deosebit l-a avut presa românească, alături de școală și biserică. Aceste instituții au pledat *in corpore* pentru cultivarea și unificarea limbii române, în general, și pentru unitatea ortografiei, în special. Cele mai multe gazete consacrau spații largi problemelor legate de importanța ortografiei românești pentru limbă, de însușirea normelor ortografice și a gramaticii limbii române. Discuțiile au fost furtunoase, polemicile aprinse, specialiștii în domeniu reușind să-și impună punctele de vedere, multe valabile până azi în ortografie. Și dacă evoluția ortografiei românești a fost marcată în timp de multe inconsecvențe, prin eforturile lingviștilor a devenit tot mai accesibilă, mai simplă, apropiindu-se de cea mai corectă pronunțare și renunțând la multe complicații ce îngreunau comunicarea cotidiană orală și scrisă.

1. Introducere

Identitatea noastră națională include un sistem de valori, poporul român format în spațiul danubiano-carpato-pontic a intrat în contact, de-a lungul veacurilor, cu alte valori ale unor popoare învecinate, și nu numai, întrucât a existat și există o relație specială între fiecare națiune, fiecare cultură și spațiul său de

---

¹ Lect. univ. dr., Universitatea Oradea.

² Conf. univ. dr., Universitatea Oradea.

⁷ PhD, Oradea University.

⁸ Assoc. PhD, Oradea University.

**CULTURE AND DEVELOPMENT IN
THE HISTORY OF ROMANIAN (THE
FIRST ROMANIAN NEWSPAPERS
AND THE ISSUE OF SPELLING)**

Valerica DRAICA⁷

Dumitru DRAICA⁸

Abstract

In nineteenth-century culture, in our country, the language issue was one of the most debated, in this respect a special role in the Romanian media had, along with school and church. These institutions have pledged to grow en masse and unification of the Romanian language, in general, and for spelling unit in particular. Most newspapers devote large space on the importance of spelling problems for the Romanian language, spelling and grammar rules acquire the Romanian language. The discussions were stormy, heated debates, the experts in the field managed to impose their views, many spelling valid until today. And if evolution was marked Romanian spelling for many inconsistencies, through the efforts of linguists has become more accessible, simpler, approaching the correct pronunciation and giving up more difficult by complications that daily oral and written communication.

1. Introduction

Our national identity includes a system of values, the Romanian people formed the Carpathian-Danubian-Pontic space has been in contact over the centuries, with other values of neighboring peoples, and not only because there was a special relationship exists from every nation, every culture and space of existence and

existență și de manifestare. Fiecare individ vorbitor este invariabil dependent, într-o măsură mai mare sau mai mică, de cultura realității imediate, de cultura ambiantei sale, cultura fiind o punte de legătură între om și teritoriul pe care acesta își desfășoară activitatea de zi cu zi, omul se plasează între universalitate și capricii. Cultura nu este o realitate stagnantă, ea este mai puternic ancorată în spațiu decât în om, iar culturile altor popoare pot să fie asimilate foarte bine, într-un spațiu, de către un anumit popor, datorită valorilor pe care acesta le afirmă și le propagă.

În acest fel, dacă ne întoarcem privirea către secolul al XIX-lea, în întreaga Europă, acesta se caracterizează printr-o deosebită amploare acordată problemelor limbii. Presa a avut un rol deosebit în ceea ce privește unificarea și cristalizarea limbii noastre literare, ea a reflectat lupta dintre etimologiști și fonetiști, victoria fonetismului având urmări nu numai în ortografie, ci și în lexicologie, dialectologie..., în toate ramurile lingvisticii românești, principiul fonetic impunându-se pentru că s-a orientat după limba vorbită de popor și a fost mai consecvent în majoritatea principiilor susținute. Alături de școală și de biserică, presa a fost printre primele instituții, de la noi, care au pledat pentru unificarea limbii; cultivarea ei a reprezentat, pentru cei mai mulți dintre intelectualii români, un capitol însemnat al activității lingvistice românești, unificarea limbii scrise animându-i, deopotrivă, pe intelectualii din Ardeal și din Principate. Presa nu a rămas nicio clipă în afara acestui subiect, în afara controverselor aprinse în această chestiune a ortografiei, numeroasele articole tipărite au oglindit evoluția lingvistică românească, din secolul al XIX-lea.

2. Cuprins

Periodicele care începuseră să-și facă apariția în cele trei provincii românești și al căror număr creștea de la an la an consacrau spații largi subiectelor legate de ortografia română, problemă vitală pentru orice limbă, importanța ortografiei pentru limbă și greutatea soluționării ei frământându-i, deopotrivă, pe

manifestation. Each individual speaker is invariably dependent, to a greater or lesser extent, the immediate reality of culture, its cultural ambience, culture as a bridge between man and the territory in which it operates daily, man placed between universality and fads. Culture is not stagnant reality, it is more firmly rooted in space than humans, and cultures of other nations can be treated very well in space by a particular people, because the values they uphold and propagate it .

Thus, if we look back to the nineteenth century throughout Europe, it is characterized by a very large given the language problems. The media has an important role in the unification of our literary language and crystallization, it reflected the struggle between phonetist etimologiști and the victory not only follow with similar phonetic spelling, but in lexicology, dialectology ... in all branches of Romanian linguistics , the phonetic principle has established itself as directed by the language spoken by the people and was more consistent in most of the principles supported. Besides school and church, the press was among the first institutions to us, pleading for unification tongue was planted, for most of the Romanian intellectuals, an important chapter of Romanian linguistic activity, unifying the written language animându I, also, the intellectuals and the principality of Transylvania. The press did not remain a single moment out of this topic, outside heated controversy in the matter of spelling, printed many articles have reflected the evolution of Romanian language, in the nineteenth century.

2. Content

Periodicals that had begun to make an appearance in the three Romanian provinces and whose number grew from year to year devote extensive space-related subjects Romanian spelling, vital issue for any language, the importance of language and spelling frământându resolve it's weight, both

filologiei noștri, din Ardeal, Muntenia și Moldova.

Ideile lui Timotei Cipariu, exprimate în 1867, că „ortografia trebuie să se realizeze după natura limbii românești”, dominaseră epoca și se impuseră, fără prea mare greutate³. Și At. M. Marienescu, în articolul *Principii și fundamente de ortografie dacoromână*, era convins că s-a produs de-acum un progres în ortografia limbii noastre, și anume, „de când se caută să se găsească sistemul cel bun, dar ortografia unei națiuni nu se poate stabili într-un pătrar de secol”⁴.

Revistele *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, *Familia*, *Transilvania*, *Gazeta Transilvaniei*, *Tribuna*, *Telegraful român*, *Amicul școlii*, *Concordia*, *Albina*, *Archivu...* au acordat o mare atenție și importanță studierii limbii române, au publicat articole substanțiale, iar discuțiile care au dominat epoca au fost legate, în cea mai mare parte, de scrierea etimologică sau fonetică și, în egală măsură, de proiectele de ortografie a limbii române.

În multe periodice au apărut articole deosebit de valoroase referitoare la predarea limbii române, la însușirea normelor ortografice și a gramaticii limbii noastre. Concesiile făcute fonetismului au fost acceptate și difuzate din dorința unificării cât mai rapide a normelor de ortografie pentru a se impune o limbă literară unică. De altfel, încă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea au existat mai multe încercări de a întemeia publicații în limba română, dar care, din păcate, nu au avut sorti de izbândă.

Trebuie să amintim, în acest context, că I. Molnar-Piuariu, din Sibiu, în anii 1789, 1793, 1794, și împreună cu Paul Iorgovici, în 1795, au făcut repetate cereri pentru o revistă, care urma să aibă titlul *Vestiri filozofești și moralicești*, cereri repinse, însă, de autoritățile habsburgice. *Chrestomaticul românesc*, scos de Th. Racoce, la Cernăuți, în 1820, și *Biblioteca românească*, inițiată de Z. Carcalechi, în 1821, au rămas simple culegeri cu caracter eterogen, lipsite de periodicitate. O ultimă tentativă, din această

on our philologists, from Transylvania, Wallachia and Moldova.

Timothy Cipariu ideas expressed in 1867 that "spelling should be done according to the nature of the Romanian language," and imposed dominated era, without too much weight. And AT. M. Marienescu, Article principles and fundamentals of spelling Dacoromanity was convinced by now that there has been progress in the spelling of our language, namely, "since it seeks to find the right system, but the spelling of a nation can not set in a quarter century. " Leaflets Magazines for the mind, heart and literature, family, Transylvania, Transylvanian newspaper Tribuna, Romanian Telegraph, friendly school, Concordia, Albina Archivu ... have paid great attention and importance of studying Romanian language, published substantial articles and discussions that dominated the era were related, for the most part, the etymological or phonetic writing, and also, the spelling of Romanian projects.

Regular articles appeared in many extremely valuable for teaching Romanian in acquiring spelling and grammar rules our appliances. Phonetism concessions made were accepted and disseminated from an early desire to unify spelling rules to impose a single literary language. Moreover, since the late eighteenth century there were several attempts to found publications in Romanian, but unfortunately did not unanswered. It should be remembered in this context that I. Molnar-Piuariu in Sibiu, in the years 1789, 1793, 1794, and together with Paul Iorgovici, in 1795, made repeated requests for a review, which was to take the title Annunciation filozofești and morally, Repin applications, however, the Habsburg authorities. Romanian Chrestomaticul, released by Th. Racoce in Czernowitz, in 1820, and the Library of Romanian, Z. Carcalechi initiated in 1821, remained mere collections of

³ T. Cipariu, *Ortografia cum să fie ?*, în *Archiva*, 1, nr. 2, 1867, p. 25.

⁴ *Foișoara Telegrafului român*, 2, nr. 3, 1877, p. 28.

periodă, se produce la Leipzig, în 1827, când doi tineri studenți, I. M. K. Rosetti și Athanasie Lascăr, sprijiniți, probabil, de Dinicu Golescu, au înființat publicația *Fama Lipskii pentru Dația*, din care s-au păstrat doar patru numere.

În deceniul al III-lea al secolului al XIX-lea, mai exact, la 8 aprilie 1829, apărea prima gazetă din țara noastră, condusă de Ion Heliade Rădulescu, *Curierul românesc*, în Muntenia, iar la 1 iunie 1829, apărea *Albina românească*, în Moldova, condusă de Gheorghe Asachi.

Importanța deosebită a *Curierului...* și a *Albinei...* rezidă în faptul că deschid o serie și ilustrează, în modul cel mai elocvent, rosturile și semnificația presei în țara noastră. Și Heliade și Asachi, deși deosebiți ca vârstă și formație intelectuală, s-au devotat cu aceeași pasiune, perseverență și energie operei de „luminare” a maselor largi, două obiective majore călăuzindu-le activitatea: stimularea „inteligentei” autohtone pentru a se afirma creator în toate domeniile și răspândirea conștiinței de sine a națiunii și a ideilor moderne despre lume. Aceste publicații și-au pus în programele lor și problema cultivării limbii; la doi ani de la apariția sa, revista ieșeană *Albina românească* făcea un bilanț al eforturilor întreprinse pentru ca „limba românească în a ei pruncie și sărăcie” să poată fi folosită în toate domeniile⁵. De asemenea, redacția revistei îi informa pe cititori că a întocmit liste de cuvinte pe care le-a explicat, a dat îndrumări pentru scrierea și rostirea lor după regulile „filologiei” și a scos la iveală cuvinte românești.

În anul 1833 apărea, la Iași, *Gramatica românească*, de Gheorghe Săulescu, iar în *Prefața* la gramatica sa, acesta arăta că el a fost acela care, de la apariția *Albinei românești*, a avut rolul de a corecta tot ce se publica în revistă și de a aplica norma ortografică. Autorul lăsa deschisă calea interpretării și afirma că norma, spiritul limbii și, uneori, uzul general nu erau altceva decât ceea ce înțelegea el personal prin aceste concepte. Gh. Săulescu, încă de la

heterogeneous, lacking periodicity. A last attempt, in this period occurs in Leipzig in 1827, when two young students, IMK Rosetti and Athanasius Lascar, supported perhaps by Dinicu Golescu *Fama Lipskii* for publication founded Give, which have been preserved only four numbers. In the third decade of the nineteenth century, more precisely, on 8 April 1829, the first newspaper in this country appears headed by John Heliade Radulescu, Romanian courier, in Wallachia, and on 1 June 1829, Romanian Bee occur, in Moldova, led by Gheorghe Asachi.

The special importance of the newsletter ... and Bee ... is that an open series, and illustrates in the most eloquent, purpose and significance of media in our country. And Heliade and Asachi, although distinguished in age and intellectual formation, and have devoted the same passion, perseverance and energy work of "lighting" the masses, two major objectives guiding their work: fostering "intelligence" to assert local creatively in all areas and spread awareness of the nation itself and modern ideas about the world. These publications have put into their programs and the growing problem of language, two years after its inception, the magazine Iasi Romanian Bee stock of efforts made for "Romanian language in its infancy and poverty" can be used in all fields. Also, the editorial staff inform readers that his magazine has compiled lists of words that you said, gave them guidelines for writing and speaking by the rules "philology" and revealed the Romanian words. Occur in 1833 in Iasi, Romanian Grammar by George Săulescu, and in the preface to his grammar, he stated that he was the one who, from appearance Romanian Bee, was meant to correct what is published in the magazine and to apply the spelling rule. Leave open the path interpretation and the author says that the rule, the spirit of language and, sometimes, were not generally use something

---

⁵ *Albina românească*, 1831, 2 apr., p. 1.

începutul activității sale, manifestase o puternică tendință puristă și exclusivistă, întrucât respingea împrumuturile lexicale, din orice limbă, cu excepția celor latinești, fiind recunoscut ca primul filolog antijunimist important, din Moldova.

Dacă Heliade și Budai-Deleanu și-ar fi dorit, cât mai curând, o Academie, care să rezolve problemele scrierii limbii române, Săulescu cerea „un tribunal filologic dinaintea căruia să depunem toți armele parțialității”⁶. De altfel, în anul 1839, el pleda chiar pentru pronunțarea lui - u final, pentru lungirea cuvântului, în scopul obținerii unei mai mari expresivități a limbii, și respingea pe *â* și *î*, tot din considerente eufonice.

Merită subliniată apariția gazetelor românești și pentru faptul că supraviețuirea lor reprezenta o adevărată odisee. În ciuda greutăților insurmontabile, *Curierul...* și *Albina...* au reușit să se mențină și s-au bucurat de o longevitate deosebită (*Curierul românesc* a apărut până în aprilie 1848, când a fost suprimat de G. Bibescu, iar *Albina românească*, mai moderată în atitudine, a trecut de anul 1848, supraviețuind sub numele *Gazeta de Moldavia*, de la 9 ianuarie 1850, până în ajunul Unirii, din 1859).

Aceste două gazete au încercat să rămână fidele programului lor și să promoveze un concept luminat și pragmatic de patriotism, esențial pentru întreaga epocă pașoptistă. Ele au încurajat tendințele bune și le-au combătut pe cele rele, au susținut educarea gustului și a interesului pentru lectură, chiar dacă publicarea unor creații literare propriu-zise a trecut în sarcina unor suplimente speciale, precum: *Alăuta românească*, *Curierul de ambele sexe...* În *Curierul românesc* au publicat, printre alții, Iancu Văcărescu, Vasile Cârlova, Grigore Alexandrescu, Cezar Bolliac ș. a., iar la *Albina românească* au colaborat D. Gusti, Th. Codrescu, G. Săulescu...

3. Încheiere

Trebuie subliniat rolul deosebit al

else than what he himself understood by these concepts. Gh Săulescu since the beginning of its activity, showed a strong tendency purist and exclusive, whereas rejected lexical borrowing from any language except Latin, being recognized as important antijunimist first philologist in Moldova. If Heliade and Budai-Deleanu and would have liked, but rather, an academy, to solve problems writing Romanian, Săulescu required "a philological tribunal before which to exert all weapons of partiality." In fact, in 1839, he even advocated for giving him - u Finally, for lengthening the term, in order to obtain greater expressivity of the language, and rejected the A and I, all euphonic reasons.

It is worth noticing the appearance of Romanian newspapers and that their survival was a true odyssey. In spite of insurmountable difficulties, and *Albina Courier ...* have managed to maintain and have enjoyed great longevity (*Romanian courier* appear until April 1848 when it was suppressed by G. Bibescu and *Romanian Bee*, more moderate attitude, passed in 1848, surviving under the name "*Gazeta de Moldavia*, from 9 January 1850 until the eve of Unification, 1859). These two newspapers have tried to remain faithful to their program and to promote an enlightened and pragmatic concept of patriotism, which is essential for the entire period pașoptistă. These trends have encouraged their best and fought against evil, claimed interest in educating the taste and reading, even if the publication of literary works of the past itself the task of special supplements, such as *Romanian lute*, both *sexes Courier ...* Published in *Romanian Courier*, among others, Iancu Văcărescu Carlova Vasile Grigore Alexandrescu Bolliac Caesar and others. a., and the *Romanian Bee* collaborated D. Gusti, Th. Codrescu, G. Săulescu ...

---

⁶ *Albina românească*, 1839, 10 sept., p. 295.

ambelor publicații în accelerarea procesului de formare a limbii române literare, în paginile lor s-au confruntat diverse puncte de vedere, referitoare la căile normării supradialectale și la unificarea ortografiei. Deși au fost dispute aprinse, în cele din urmă a contat aportul nemijlocit al acestor publicații la îmbogățirea lexicului românesc ori la generalizarea unor uzuri corecte, ele contribuind la valorificarea potențialului creator specific, împlinindu-și cu prisosință menirea.

Lupta de opinii care s-a desfășurat cu înverșunare, în paginile acestor publicații, dar și la numeroase întâlniri, congrese, întruniri a condus la perfecționarea limbii, la răspândirea ei în toate provinciile românești, în cele mai corecte forme, la studierea ei în cele mai mici detalii. Numai în acest fel s-a ajuns ca vorbitorii de limbă de azi să poată folosi o limbă care respectă, în mare parte, anumite reguli și norme, o limbă pe care noi toți avem datoria s-o cunoaștem, s-o înțelegem și s-o perfecționăm în permanență, s-o îmbogățim cu noi și noi valori. Scrierea corectă a limbii române este o îndatorire esențială a tuturor aceluia care o folosesc și comunică prin intermediul ei, ea trebuie să fie unitară și stabilă pentru a împiedica unele abateri de la sistemul limbii; ortografia românească trebuie să facă cunoscute peste granițe valorile culturii noastre naționale, materiale și spirituale.

Bibliografie

1. *Albina românească*, 2 apr. 1831, p. 1; 10 sept. 1839, p. 295;
2. Timotei Cipariu, *Ortografia cum să fie*, în „Archiva”, 1, nr. 2, 1867, p. 25;
3. Valerica Draica, D. Draica, *Controverse actuale în ortografia românească*, Tg-Jiu, Editura Rhabon, 2003;
4. Dumitru Draica, *Ortografia românească. Trecut și prezent*, Oradea, Editura Universității, 2006;
5. Dumitru Draica, *Contribuții la istoria ortografiei românești*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2010;
6. *Foișoara Telegrafului român*, 2, nr. 3, 1877, p. 28.

3. End

Both have emphasized the special role of publications in the acceleration process of formation of the Romanian literary language, their pages have faced various points of view on ways to unify normării supradialectale and spelling. Though there were heated arguments, eventually counted the intake of these publications directly from the Romanian vocabulary enrichment or to correct generalization of wear, which may contribute to specific creative potential, fulfilling and richly designed. Fight fiercely held opinions in the pages of these publications, but also in numerous meetings, congresses, meetings led to the development of language, to its spread in all the Romanian provinces in the correct forms to study it in the smallest details. Only in this way it was today that speakers can use a language which applies mostly to certain rules and regulations, a language that we all know it is our duty, to understand it and improve it continuously enrich her with new values. Correct spelling of the Romanian language is an essential task of all those who use and communicate through it, it must be uniform and stable to prevent deviations from the limbic system, Romanian spelling must be known over the borders of our national cultural values material and spiritual.

Bibliography:

1. *Albina românească*, 2 apr. 1831, p. 1; 10 sept. 1839, p. 295;
2. Timotei Cipariu, *Ortografia cum să fie*, în „Archiva”, 1, nr. 2, 1867, p. 25;
3. Valerica Draica, D. Draica, *Controverse actuale în ortografia românească*, Tg-Jiu, Editura Rhabon, 2003;
4. Dumitru Draica, *Ortografia românească. Trecut și prezent*, Oradea, Editura Universității, 2006;
5. Dumitru Draica, *Contribuții la istoria ortografiei românești*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2010;
6. *Foișoara Telegrafului român*, 2, nr. 3, 1877, p. 28.